

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 760
תאריך: 22.5.52

הנאצית האיראנית. דיוקנה של "רות" — יצירת-כפיו של צייר-המערב, קריאל גרוש (רוש), שנעלמה כשמועות האחרונות מעל רפי השבועון, שבה אליהם השבוע לפני 25 שנים, עם התחלת פירסום הרפתקאותיה של רותי בעולם הווא, בסדרה שריתקה את הקוראים למשך תקופה ארוכה, והפכה מקרה פאטורי של איתם ימים. בשער הגיליון: יהודית הרני, סמלת צה"ל בת 22, כיכבת סרט-עלילה קצר בשם, "ארבע המישימות-חמש" שהורטט במסגרת המאבק למניעת תאונות-דרכים.

גליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים כדו"ק, הקר דיש, כמיסגרת מדיניות השבועון להעמקת תחושת השייכות הישראלית לאסיה, את הכתבה המרכזית, להמשכה של הסדרה "אר על פני אסיה" בכתבה, נומי מל דם במאלאיה" פורט צוות-תחקיראי "העולם הזה" את מיכלול המרכיבים של המאבק לשיחזור דרום-מזרח אסיה מעל האימפריאליזם. בגליון "העולם הזה" לפני 25 שנים, הוקדשה כתבה מעולמת לנושא הזהירות כדרכים, במטרה לתרום להקטנת מיספרן של התאונות שנגרל באותה שנה. במדור, "מכל העולם" דווח על מערכות הפחיתות המקומות על מועמדות המפלגה הרפובליקנית למשרת נשיא ארצות-הברית, בין הגנרל רוויט אינדי האיר לבין הסנאטור טאפט*. כן דווח במדור זה על המאבק על השילטון בצרפת, בין מצדדי הנועת המהתרת האנטי-נאצית מאקי לבין שירידי ממשלו של המרשל סטן פווישי. במדור "במרחב" הובא דיוקנו של דאיד מנשי זארה, מנהיג התנועה

מדינה שאינה פושטת יד מאחד שהיא כושמת את הרגל

* חופש-הדיבור הישראלי נוסח דוב יוסף *

נישואיה של שולמית אלוני * מי מתגעגע לנמרוד אשל

מוקרטית החדשה יקום, ברבות הימים, חוקי-עיתונות חדש שיהיה כולו לובן ו-טוהר.

ולמדן קלל למרכך — בהתאם לחד-גדיא הפסחי.

ברם, לשפורסמה השבוע הצעת-החוק, נוכחו העיתונאים לדעת ששימחם היתה מוקדמת במקצת. ההצעה באה, אומנם, לשים קץ לחוק הבריטי, אולם היא הביאה תחתיו חוק דורסני פיאלף.

עיתונות

חיית-הטרף החוקית

עיתוני ישראל דמו השבוע לגיבור סיי פורייהילדים, הבורח מלוע-תנין ישר לי חוך לועיהארי, ונמלט ונופל לתוך מאורתי נחשים. לצידה הימני של העיתונות הישראלית רובצת התהום הפעורה-תמיד של מחסור בנייר. לשמאלה נפתח האיום בסתימת מקורות-המידע. בטענה של גילוי סודות ממשלתיים, מאחריה, עליית-המחירים הר תלולה, תוצאת מכ"ח שגרמה לירידה כללית בתפוצה. ואילו לפניה התייצבה השבוע חייית-טרף חדשה מכוונת אך חרי קית בהחלט. שימחה מוקדמת. כשהסתלקו הי אנגלים מן הארץ, השאירו מאחוריהם חוקי עיתונות שהיה מסגר בהרבה בחינות, ונר עד בעיקרו למנוע בעד עיתוני הגויי טיבס* לפתוח את פיהם יתר על המידה בלי רשות מטעם הממנה הבריטי. הוא קבע, בין השאר, שאפשר לסגור עיתון כעונש על פירסום דיבריהסתה (נגד הי אנגלים).

הסכנה האמיתית. עוקץ החוק: כל עיתון, אשר יחוייב בדין במשפט של עלילה או הוצאת דיבה, ייסגר אוטומאטי — גם מבלי צו של שופט — לשלושה חודשים. סגירה זו לא תהיה תלויה בר צונו של איש. החוק חל על כל המיקרים, בכל הנסיבות.

איש אינו בא להגן על שימוש-לרעה בדפי העיתונות להשמצת-שואא של אנשים או מוסדות הפיס-משפט. אולם עיתון הר מפרסם אלפי עובדות אינו יכול להימנע. באחוז מסויים של מיקרים — מטעויות. יתר על כן, מספיקה השמטת אות אחת (למשל, בכותרת: "ד"ר יוסף דורש מור נות") כדי שהעיתון יתחייב בעלילה. בי מיקרים אלה נוהג בית-המשפט לתת קנס סימלי של כמה פרושות. אולם, אם יתקבל החוק החדש, התווסף על הקנס הסימלי סגירה אוטומאטית. סגירה כזו פירושה, כמעט בכל מיקרה, פשיטת-רגל של העי תון, פיזור המערכת שהיא גוף חי ומלוכד. הסכנה האמיתית חבויה במקום אחר, אם יתקבל החוק, לא ירצה עוד עיתון להסתכן במשפט של עלילה. אפילו כשהוא משוכנע בצידקתו. ייפתח, אפוא, פתח לשורה אינסופית של מעשי-סחיטה מצד אנשים שמישפט זה או אחר בעיתון לא ימצא חן בעיניהם. העיתון יעבוד במתח של פחד מתמיד, ולא יוכל עוד להעז להוקיע תופעות של שחיתות, גניבות ציי

כשקמה מדינת ישראל נשמו העיתונאים לרווחה, והשליכו לסלי-מערכת את התכי סיסים השונים שבא, עד כה, כדי להערים על הצנזורה. היה ברור כי במדינה הדי

* כינוי לילידים שרווח ברחבי האימ פריה הבריטית.

שולמית זראובן אלוני כיום נשואיהם 1967 ונשים ושאר-ירקות

העם

עם מי יהיה הצדק?

המונים הצטופפו ליד השער, לראות את האיש המומנם בכניסתם. בפנים שררה אוריה רצינית, כיאה לטכסי-הפתיחה של היכל תרבות. האורחים, לבושים הדר בהליפות מבריקות, עמדו יחד עם נשותיהם הלבושות שמלות-ערב והענו דות תכשיטים, ושווחו בקול נמוך. ההו דמנות החגיגית היתה: אולס-קולנוע חדש נפתח בתל-אביב.

אילו היה זר מודמן למקום, קשה היה לו להאמין שקהל נוצץ זה הינו הקהל של מדינה אשר — לטענת אחד משריה — אינה פושטת את הרגל מפני שהיא יודעת לפשוט את הוד. מדינה שהזעתה סירבו להעניק לה אשראי לקניית דלק, מפני שאיש לא האמין עוד ביכולתה להחזיר את ההלוואה. אולם טכס קולנועי זה לא היה כלל יוצא-דופן. אותה שעה הצטופפו המונים ליד שאר 110 בתי-הקולנוע של המדינה.

קשה היה להחליט עם מי הצדק: עם הכלכלנים המיקצועיים, שניבאו סוף מר מהיר לכלכלת המדינה, ובישרו בהנאה כי תושביה יגועו ברעב, או הקהל הפשוט של מבקרי בתי-הקולנוע שכבר שכח את מכ"ח**, והפגיו אופטימיות בלתי-ימורית ערת המזיזה הרים. רק דבר אחד היה ברור: אורחי המדינה, שאסא כנבואות הורודות והדלו להאמין שהכל יהיה טוב, מואסים עתה גם כנבואות השחורות, ומי סרבים להאמין שהכל יהיה רע.

מונגון

חד-גדיא

בעל בתי-ההושת ארגמן, אברהם קליר, שהתנדב לתפקיד מנהל מחלקת הטכסטיל והעורות במישרד-המיסטר-והתעשייה, עזב את תפקידו. הסביד קליר: לא יכולתי למי לא את תפקידי כפי שאני מבין אותה, ועובתי. הסבירו היצרנים: מחאה נגד המ דיניות הכלכלית החדשה, ואילו יודעי סוד קבעו: סגנו של קליר, י. מרכך, מהמשרד המרכזי, לא רצה לצית להו ראות הבוס, וקט תמיד אמצעים הפוכים.

אולם יחד עם קליר עזב את מישרד המיסטר-והתעשייה גם מרכך. לא הוגשמה שאיפתו לתפוס את מקומו של אברהם קליר, מאחר שדוב יוסף מינה לתפקיד זה את ישראל למדן, מנהל מחלקת-הקניות במישרד-הביטחון. מרכך קילקל לקליר,

* המועמד הרפובליקני לבחירות לנשיאות ב-1948, מול הנשיא טרומן. ** ראשי-יתבות: מדיניות כלכלית חדשה.

בורית ושערוריות ממשלתיות. העיתונאי השותק יהיה העיתונאי החכם.

למחרת פירסום ההצעה כבר היה ברור כי ההצעה תיפול. גם העיתונאים הממשלתיים עיציתניים ביותר — ביניהם ג'ורג' זלם פוסט — הרימו קול-זעקה. אולם עצם העובדה כי הצעת-חוק כזאת יכולה היתה בכלל להתפרסם במדינת ישראל בשנת 1952, זרעה בלב העיתונאים חששות קודרים לגבי מצב חופש-הדיבור בישראל של שנת 1962*.

מכתבים

...היה לי עניין רב בקריאת המישאל על בעיות המיזרח-התיכון. אבא אבן, וושינגטון **.

אנשים

בהחלט ראובן אלוני, המנהל הבלוני ד' של המדור לאדמות מבורות במישרד החקלאות*** לחוג את נישואיו עם המר רה שולמית אלר, מצא דרך מקורית להעשרת התפריט: לכל הזמנה (הכתובה בדיו על פתק) צירף את המילים: "גא להביא אתך עגבניות כבושות, זיתים, מל-פפונים ושאר ירקות".

מנהל המחלקה ללימודים תורניים בסוכי נות היהודית, הרב זאב גולד הטיף, כאיש המיזרח, מוסר לאפיקורסים. שאל הרב האמריקאי באפטי-הסברה: "כלום ידוע לכם שכל דולר אמריקאי נושא את הכתובת באלוהים מבטח-נו? מה היו אומרים תושבי ישראל אילו היתה סיסמה זו מופיעה על שטרות-הכסף הישראליים? הגיב אפיקורס מן הקהל: "שי-אלוהים הוא במסעדה היחידי למטבע הישראלי".

גלוייה שגשאה את בול חוף השנהב האפי ריקאי עוררה את תשומת לב פקדי הדואר בחיפה. השולח — רב חובל ("אייק") אהרונוביץ, עכת מפקד צפוני, המביא מטען עצים מן הקונגו הבלגית. כשגשאל לומר (המרד על היים) אשד שאנייתו, ריכוד בורכוד, השייכת לחברת עתיד, חזרה השבוע לארץ, אם הוא מתגעגע חזרה לחברת שוהם (שסירבה להחזירו לעבודה) ענה בשלילה, אך ניהם את שואליו: "שמעתי שגם חברת שוהם אינה מתגעגעת כל כך אלי".

בהשפעת הפונד המדחי ואגודת ישראל זכה ראש עיריית חיפה המפא"י, אבא חושי, לסעודה כשרה למתדרין בקבלת הפנים המהודרת שנערכה לו מטעם עיריית ג'ויורק במלון הפאר ואדורף אסטוריה. אחר שלמיפלגות הדתיות נודע על קבלת הפנים פנו למקבל הפנים הרישמי מטעם העירייה שנענה להסברתם, ציווה להכין את הארוחה במטעדה כשרה, להביאה משם למלון שמטבחו טרף.

* ב-1965 הביא חוקי-לשון-הרע לבחירת טורד "העולם הזה", אורי אבנרי, לכנסת. בימים אלה, נעשים שוב ניסיונות לכבילת ידיה של העיתונות, בעזרת חוקים שימנעו אותה מלבקר פקידים ואישי-ציבור. ** אבן שימש אותה עת שגריר בי וושינגטון ובאומות-המאוחדות. *** כינס, מנהל פרויקט-ההתיישבות במרחב-שלמה.